

Miljødirektoratet

Dato: 15. oktober 2025

Hørings svar: Nasjonal høring – forslag om å gi kommunene adgang til å etablere overvannsgebyr

Rådgivende Ingeniørers Forening stiller seg i utgangspunktet positiv til innføring av et overvannsgebyr, og ser at dette kan bidra til bedre overvannshåndtering og økt fokus på klimatilpasning i norske kommuner. Samtidig mener vi at det er flere forhold som bør vurderes nærmere for å sikre kvalitet, forutsigbarhet og like konkurransevilkår i bransjen.

Forslaget fra Miljødirektoratet legger opp til et høyt kompetansenivå både i kommunene og hos rådgivere. Dette kan bli krevende, da kompetanse på overvann fortsatt er begrenset – også i rådgiverbransjen. Det er derfor avgjørende at det utvikles tydelige rammer, bransjestandarder og metoder som er omforent og tilgjengelige for alle aktører. Dette vil bidra til å sikre kvalitet og forutsigbarhet i planarbeidet og beregningene som ligger til grunn for gebyrene.

Kravet om at kommunene må utarbeide en «Plan for overvannshåndtering» før gebyr kan innkreves, er i utgangspunktet fornuftig. Likevel gir metodefriheten og mangelen på etablerte verktøy og sjablongverdier stor variasjonspotensiale i hvordan slike planer utformes. Det er også bekymringsfullt at viktige faktorer som grunnvann og infiltrasjonspotensiale ikke er omtalt, og at det kun fokuseres på andel permeable flater.

Det er uklart om type overvannsanlegg som omfattes av gebyrordningen er godt nok definert. Det fremgår at gebyret skal gjelde eiendommer med avrenning til kommunalt overvannsanlegg. Dette reiser spørsmål om eiendommer med avrenning til private anlegg, små vassdrag eller diffus avrenning til naturområder omfattes. Slike eiendommer kan representere betydelige samfunnsmessige kostnader, selv om de ikke belaster kommunale anlegg direkte.

I tillegg ønsker vi å kommentere definisjonen av «tettbebyggelse» som benyttes i høringsutkastet. Dersom man legger seg på SSBs definisjon, kan dette føre til at enkelte områder med store tette flater og betydelige overvannsutfordringer ikke omfattes av ordningen. Vi mener det bør vurderes om kriteriet for inkludering heller bør baseres på omfanget av tette flater og potensialet for overvannsproblemer, fremfor antall bosatte i området.

Miljødirektoratet foreslår at gebyret kan brukes til tilskudd for lokale tiltak som avlaster kommunale overvannsanlegg. Det er behov for presisering av hva som menes med «avlasting», og hvordan dette relaterer seg til den etablerte 3-trinnsstrategien (infiltrasjon, fordrøyning, bortledning). Det er uklart om tiltak som fordrøyer vann før påslipp til kommunalt anlegg regnes som avlastende, og om nedstrøms eiendommer som mottar flomvann fra trinn 3 kan omfattes av tilskuddsordningen.

Kravet om vurdering av nytte, kostnadseffektivitet og unngåtte skadekostnader i overvannsplanene er krevende, og det finnes i dag ingen omforente metoder for slike analyser. Det er også behov for tydeligere definisjon av nytteverdier, inkludert overvann som ressurs, og hvordan forurensning og resipientbelastning skal vurderes som kostnader.

Vurdering av infiltrasjonsegnethet varierer betydelig mellom aktører, og det er ofte usikkerhet knyttet til konsekvenser av infiltrasjon – som skade på nedstrøms eiendommer eller lekkasje til ledningsnett. Vi mener det bør stilles krav til hydrogeologisk kompetanse ved vurdering av infiltrasjon i stedlige masser, for å sikre at tiltakene er trygge og effektive.

Vi ser allerede i dag stor variasjon mellom kommuner i tolkning av regelverk og 3-trinnsstrategien. Den metodefriheten som foreslås kan forsterke denne uforutsigbarheten, og gjøre det krevende både for kommuner og rådgivere å navigere i regelverket. Det er en reell fare for at listen legges så høyt at mange kommuner ikke vil finne det hensiktsmessig å innføre gebyret, grunnet manglende datagrunnlag og plangrunnlag.